

Zjawisko agresji wśród dzieci i młodzieży

11 lutego 2013

Zjawisko agresji staje się coraz szerszym problemem społecznym. Ujmowane ono bywa i interpretowane z różnych punktów widzenia. W języku potocznym określenie agresji jest używane bardzo swobodnie. Zdefiniowanie pojęcia agresja stwarza pewne trudności. Najczęściej jako zachowanie agresywne określa się bezpośrednie lub pośrednie wyrządzenie szkody. Obok pojęcia agresja używa się czasem terminów „wrogość”, „wojowniczość”, „destruktywność”. Terminy te służą do określania tendencji czy też skłonności do zachowania czynnego lub werbalnego skierowanego przeciwko komuś lub czemuś.

Pojęcie agresji nie jest łatwe do zdefiniowania, w literaturze naukowej spotkać się można z wielością rozumień, podejść i wyjaśnień tego pojęcia. W psychologii termin **agresja** (z łac. *agressio* – napaść) oznacza „działanie skierowane przeciwko ludziom lub przedmiotom wywołującym u jednostki niezadowolenie lub gniew. Celem agresji jest wyrządzenie szkody przedmiotowi agresji, określonym osobom lub grupom społecznym”. W psychologii zainteresowanie agresją datuje się od początków XX wieku i łączy się je z Zygmuntem Freudem i Alfredem Adlerem. Badania naukowe nad tym zjawiskiem rozpoczęły się w latach pięćdziesiątych XX wieku. Niektórzy psychologowie posługują się terminem działania agresywnego, przez które rozumieją zachowanie ukierunkowane na spowodowanie fizycznej lub psychicznej szkody. Według nich agresja jest działaniem intencjonalnym, ukierunkowanym na zranienie lub sprawienie bólu. Może ona przynieść pożądany efekt lub zakończyć się niepowodzeniem, zawsze jednak nazwana zostanie agresją, gdyż istotna jest intencja.

Na zachowania agresywne dzieci i młodzieży mają wpływ różnorodne czynniki, takie jak wiek płeć, doświadczenie, typ

szkoły itp. Dużą rolę odgrywa tu pozycja oraz wiek osoby będącej przedmiotem agresji. W zupełnie inny sposób młodzież reaguje na irytujące ją zachowania czy wypowiedzi osób dorosłych, szczególnie decydujących o ich życiu, jak rodzice czy nauczyciele, inne postawy przyjmuje wobec rodzeństwa czy rówieśników. W stosunku do osób znaczących młodzi często stosują formy agresji pośredniej np. rozpowszechnianie nieprzychylnych opinii ignorowanie poleceń i zakazów oraz formy agresji przemieszczanej, rzucanie przedmiotami, trzaskanie drzwiami niszczenie efektów własnej pracy, pisanie po ławkach, ataki na rówieśników czy rodzeństwo; nieco rzadziej stosują agresję werbalną (pyskowanie).

Wobec nieznanym osobom dorosłym np. sąsiadów podejmują w głównej mierze formy bezpośredniej agresji słownej, ukazującej się w przezywaniu przedrzeźnianiu wyśmiewaniu. Bezpośrednia agresja słowna i fizyczna w stosunku do rówieśników rodzeństwa oraz innych uczniów przejawia się w przedrzeźnianiu wyśmiewaniu, wyzywaniu, , kopaniu szarpaniu i biciu. Tak samo często młodzież stosuje wobec rówieśników agresję pośrednią, najczęściej krytykowanie i obmawianie. Specyficzną właściwością zachowań w relacjach z kolegami jest odwracanie uwagi od swoich zachowań przez obgadywanie krytykowanie, czy namawianie innych osób do zachowań agresywnych. Ważnym powodem agresywnych zachowań młodzieży są niepowodzenia we własnym działaniu. Jest to jeden z istotnych czynników deprymujących; który prowadzi do zniechęcenia, obniża poczucie własnej wartości. Czynniki te nie mobilizują młodzieży do działania; wręcz przeciwnie – powodują, rezygnacje z podjętych zadań uważając, że nie są nic warty i niczego nie osiągną w życiu.. Niepowodzenia doprowadzają do samo agresji emocjonalnej, niekiedy również fizycznej (samookaleczenie), a także do przejawów agresji przemieszczonej.

Młodzież bywa agresywna zarówno wobec osób dorosłych, jak i swojego rodzeństwa czy koleżanek i kolegów. Jej głównym źródłem agresywnych zachowań są wszelkie sytuacje konfliktowe,

które są próbą wywierania na nich jakiegokolwiek nacisku. Najczęściej prowadzi to do konfliktu z osobami dorosłymi. W rezultacie agresję wywołują te wypowiedzi i zachowania rodziców, nauczycieli i wszystkich innych osób, które stanowią formę kontroli nad dzieckiem w szkole w domu, , w środowisku rówieśników oraz te, które w każdy sposób naruszają prywatność młodego człowieka. Nauczyciel, który jest częstym źródłem agresji, poprzez swoje działania doprowadza uczniów do bezsilności, zwątpienia lub też do manifestowania agresji.

Powszechnie wiadomo że drugim domem dziecka jest szkoła, i tutaj można zaobserwować zachowania agresywne zarówno na korytarzach, jak i na lekcjach wychowania fizycznego.

Do przeciwdziałania przemocy w szkole podstawą jest Kodeks „Szkoły bez Przemocy”, jak również zachowywanie zasad fair play, które obowiązują w sporcie. Pomogłoby to ograniczyć sytuacje agresywne w szkole.

Fair play czyli czysta gra to norma wartości określająca w sporcie postawę gry reprezentowanej na boisku, gdzie celem nie jest zwycięstwo, które należy osiągnąć za każdą cenę. Nastawienie to wynika z przekonania, że sukces osiągnięty w wyniku nieuczciwej i nieetycznej walki nie stanowi autentycznej wygranej. We wszystkich zawodach sportowych podstawowym obowiązkiem sportowca jest przestrzeganie reguł gry, ale postępowanie takie nie jest wystarczające, aby uznać je za „fair play”.

Zasady „czystej gry” dotyczą niepisanych reguł walki sportowej i poszanowania dla siebie i swojego przeciwnika, wykraczają one poza zakres obowiązkowych przepisów . Umożliwienie zachowywania równych szans w walce i pomoc kolegom na boisku to prawdziwy duch sportu . W sporcie stosowanie przez młodzież idei fair play to nie tylko wyeliminowanie przemocy i brutalności , ale także zagwarantowanie jednakowych szans w rywalizacji uczestnikom o porównywalnych warunkach fizycznych.

Możemy wyróżnić kilka kategorii najbardziej premiowanych zachowań fair play, którymi są między innymi: poświęcenie zwycięstwa i wyniku dla ratowania zdrowia i życia, dążenie do niego, ale nie za wszelką cenę, przyznanie się do własnego błędu, nie dostrzeżonego przez sędziów, ze świadomością przekreślenia szans na zwycięstwo, akceptacja odniesionego zwycięstwa wyłącznie w równej walce.

Zawodnicy w sporcie respektują przepisy gry. Obowiązkiem w uczniów, jest nienaruszanie norm zawartych w przepisach szkolnych. Przestrzeganie reguł i wzajemna pomoc stworzy chęć odniesienia sukcesu.

W życiu prywatnym, a tym samym także szkolnym uczniowie osiągają swoje małe lub większe sukcesy nie tylko na polu sportowym. Dzięki nim zachowuje się normy postępowania takie jak: uczciwość, honor, lojalność, moralność, przestrzeganie reguł, szacunek dla przeciwnika.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.